

Till: fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: karin.larsson.linnerhed@regeringskansliet.se och

raisa.gunnarsson@regeringskansliet.se

Diarienummer: Fi2025/01687

LIVSMEDELSFÖRETAGENS REMISSVAR PÅ PROMEMORIAN TILLFÄLLIGT SÄNKT MERVÄRDESSKATT PÅ LIVSMEDEL

Livsmedelsföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation för företag som producerar mat och dryck i Sverige. Livsmedelsföretagen har cirka 750 medlemmar som representerar alla varianter av svenska livsmedelsföretag; små och stora med svenska och utländska ägare, familjeägda, jordbrukskooperativ, börsnoterade med flera. Våra medlemmar sysselsätter 45 000 personer i hela landet och utgör tillsammans Sveriges tredje största industrigren.

Livsmedelsföretagen är positiva till sänkt matmoms

Livsmedelsföretagen ställer sig positiv till regeringens förslag om att tillfälligt sänka mervärdesskatten, momsen, på livsmedel från 12 till 6 procent inom dagligvaruhandeln. Också restaurangnäringen borde dock omfattas av matmomssänkningen såsom en viktig försäljningskanal för den svenskproducerade maten och drycken. Momssänkningen stärker hushållens köpkraft efter flera år av betydande prisökningar, bland annat på livsmedel.

För svensk livsmedelsindustri bedömer vi att föreslagna momssänkning kan ge två positiva effekter. För det första ökar hushållens möjligheter att köpa mer livsmedel, vilket är välkommet efter de exempellösa volymtapp som branschen har upplevt under senare år. För det andra minskar prisgapet mellan svenskproducerade varor och billigare importerade alternativ, vilket på marginalen kan bidra till ökad konkurrenskraft för svensk produktion.

Livsmedelsföretagen avråder från matpriskommission

Vi är däremot tveksamma till nyttan med den föreslagna matpriskommissionen. De senaste åren har den svenska livsmedelskedjan genomlysts grundligt av ett antal statliga myndigheter. Oss veterligen har ingen annan svensk bransch granskats med samma noggrannhet, i alla fall inte i modern tid. Samtliga granskningar visar på samma resultat: de svenska matpriserna har inte ökat omotiverat mycket. Den offentliga statistiken visar att de svenska matpriserna har ökat i nivå med snittet för EU27. Jämfört med våra nordiska grannländer har Sverige haft de lägsta matprisökningarna.

Det är givetvis möjligt att hitta enskilda exempel där olika produkter/produktgrupper ökar mer i pris i Sverige än i övriga EU. Men på det stora hela är det osannolikt att ytterligare granskningar av livsmedelskedjan – till exempel i form av en matpriskommission – kommer fram till något annat än de granskningar som redan har gjorts av bland annat SCB, Konkurrensverket och Konjunkturinstitutet.

Bidrar till orealistiska förväntningar

Syftet med matpriskommissionen är enligt regeringen att säkerställa att momssänkningen kommer konsumenterna till del fullt ut. Vi ser dock en överhängande risk att kommissionen bidrar till förväntningar om att kostnadsökningar inom livsmedelskedjan upphör i och med momssänkningen, och att prisökningar därmed inte längre är motiverade. De här förväntningarna är orealistiska och felaktiga.

Historiskt sett har matpriserna under normala omständigheter ökat i linje med övrig inflation. Sedan Sveriges inträde i EU har livsmedelsinflationen i genomsnitt legat på cirka 2 procent per år. Mot bakgrund av rådande osäkerheter i omvärlden – däribland klimatförändringar, tull- och handelskaos och ökande geopolitiska spänningar – är det inte givet att livsmedelsinflationen återgår till sitt historiska genomsnitt. Därtill riskerar politiskt beslutade avgiftshöjningar – såsom nedskräpningsavgifter och förpackningsavgifter – att urholka delar av effekten av den föreslagna momssänkningen redan under det kommande året.

Producenternas lönsamhet är ohållbart låg

Livsmedelsföretagen saknar från politiskt håll en grundläggande förståelse och/eller intresse för de marknadsvillkor som svensk livsmedelsproduktion verkar under. Producenterna är hårt konkurrensutsatta inom EU:s inre marknad och pressas av ett oligopol inom svensk dagligvaruhandel, vilket resulterar i väldigt låg lönsamhet både i ett svenskt och ett internationellt perspektiv.

För att säkra den svenska livsmedelsindustrins framtid måste lönsamheten tillåtas öka från dagens ohållbart låga nivåer. Att svenska matpriser inte ökade mer än de gjorde under inflationsåren 2022–2023 beror till stor del på att de svenska livsmedelsproducenterna absorberade stora delar av kostnadsökningarna. Detta bekräftas av en lönsamhetsanalys av SCB från hösten 2024 där det framgår att livsmedelsindustrin gick med förlust både 2022 och 2023.

Vi befärar starkt att en matpriskommission kan bidra till den felaktiga föreställningen att matpriserna inte kommer öka mer. Men kostnaderna för att producera livsmedel kommer utan tvekan att fortsätta öka, frågan är bara i vilken takt. Många av våra medlemsföretag dras än idag med väldigt låg eller obefintlig lönsamhet. De har inget utrymme att absorbera ytterligare kostnadsökningar, oavsett om en momssänkning genomförs eller inte. Om företagens kostnader fortsätter att öka men de av olika anledningar – till exempel politiskt tryck – inte kan ta ut dessa ökningar gentemot konsumenterna så kommer många svenska livsmedelsproducenter att gå i konkurs eller tvingas lägga ner.

Sammanfattningsvis välkomnar Livsmedelsföretagen en momssänkning som stärker hushållens köpkraft och gynnar svensk livsmedelsproduktion. Däremot avråder vi från att tillsätta en matpriskommission, då den riskerar att skapa orealistiska förväntningar och inte adresserar de grundläggande utmaningar som svenska livsmedelsproducenter står inför.